

PROTOKÓŁ

z konsultacji dotyczących projektu Programu współpracy Miasta Sosnowca z organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2025 rok.

Zgodnie z postanowieniami uchwały nr 862/LXIII/10 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 31 sierpnia 2010r. w sprawie: *szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji*, w dniach 12.09.2024 r. – 19.09.2024 r., przeprowadzone zostały konsultacje dotyczące projektu Programu współpracy Miasta Sosnowca z organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2025 rok.

Materiały związane z przedmiotem konsultacji dostępne były na niżej wymienionych stronach internetowych Miasta Sosnowca:

- www.sosnowiec.pl (w zakładce „Konsultacje Społeczne”)
- www.bip.um.sosnowiec.pl (w zakładce „Konsultacje społeczne” oraz „Współpraca z organizacjami pozarządowymi”)
- www.wsparcie.sosnowiec.pl (w zakładce „Aktualności”)

oraz w siedzibie Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu, Plac Kościuszki 5, pokój 208, w godzinach: poniedziałek, wtorek, czwartek 7.30-15.30, środa 7.30-18.00, piątek 7.30-13.00.

Przeprowadzone konsultacje miały formę przekazywania opinii i uwag na załączonym do ogłoszenia o konsultacjach *formularzu zgłaszania opinii* na adres poczty elektronicznej scop@um.sosnowiec.pl lub osobiście w siedzibie Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych Urzędu Miejskiego w Sosnowcu, Plac Kościuszki 5, pokój 208.

W ramach konsultacji wpłynęła jedna uwaga od Stowarzyszenia Aktywne Kobiety (stanowiąca załącznik do niniejszego protokołu). Uwaga nie została uwzględniona w projekcie Uchwały.

UZASADNIENIE

Odnosząc się do kwestii poruszonych w formularzu zgłoszenia opinii ustala się, co następuje:

1. Roczny program współpracy – zgodnie z art. 5a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – dotyczy organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3. Działalność pożytku publicznego prowadzona jest w sferze zadań publicznych określonych w art. 4 przez organizacje pozarządowe, których definicja określona została w art. 3 ust. 2 i ust. 3.
2. Definicja „grupy nieformalnej” nie ma umocowania prawnego ani ustawowego. Mając na uwadze konieczność tworzenia przepisów klarownych, zrozumiałych dla ich adresatów oraz

niebudzących wątpliwości co do zakresu nakładanych obowiązków i przyznanych praw nie ma możliwości zastosowania legalnej definicji „grupy nieformalnej” w akcie prawa miejscowego, ponieważ narusza to wymóg jasności i określoności prawa wynikający z art. 2 Konstytucji RP, co stanowi istotne naruszenie prawa.

3. Zgodnie z zapisami Zarządzenia nr 236 z dnia 26 kwietnia 2022 roku w sprawie ustalenia zasad wynajęcia na preferencyjnych warunkach lokali użytkowych stanowiących zasób Gminy Sosnowiec organizacjom pozarządowym, na potrzeby realizacji zadań statutowych na rzecz mieszkańców Sosnowca organizacje pozarządowe prowadzące działalność na terenie Sosnowca przez okres nie krótszy niż 2 lata mogą się starać o dopłatę w wysokości 50% kosztów najmu do lokalu z zasobów Miejskiego Zakładu Zasobów Lokalowych (do 30m² nie więcej niż 6 zł/m²). Zapisy zarządzenia nie faworyzują żadnej organizacji pozarządowej dając równy dostęp do zasobów.

Natomiast każda organizacja pozarządowa oraz grupa nieformalna działająca na rzecz mieszkańców Sosnowca ma możliwość bezpłatnego korzystania z pomieszczeń oraz zasobów Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych – po podpisaniu stosownego porozumienia. Z zasobów Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych korzystają grupy nieformalne. Współpraca ta prowadzona jest w ramach działalności Centrum i określona jest w stosownym Regulaminie, nie wynika natomiast z Programu współpracy, który dotyczy organizacji pozarządowych oraz podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

4. Odnosząc się do propozycji regrantingu dla klubów seniora informuję, że powołując się na zapisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie stwierdza się, że możliwość regrantingu przysługuje wyłącznie organizacjom pozarządowym. Operatorem projektu może być organizacja pozarządowa lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3, któremu organ administracji publicznej zleca realizację zadania publicznego. Realizatorem projektu jest organizacja pozarządowa lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3, któremu operator projektu zleca wykonanie projektu. Definicje te wynikają z art. 2 pkt. 5 i 6 w/w Ustawy. Z powyższych definicji jasno wynika, iż zarówno operatorem projektu, jak i realizatorem projektu musi być organizacja pozarządowa lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 w/w Ustawy.
5. Kierując się zasadą uczciwej konkurencji (art. 5 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) Miasto kształtuje przejrzyste zasady współpracy, oparte na równych i jawnych kryteriach wyboru realizatora zadania publicznego i zapewnia równy dostęp do realizacji zadań publicznych. Sprzecznym z zapisami ustawowymi jest więc tworzenie uprzywilejowanych i ukierunkowanych na jedną grupę odbiorców kryteriów wyboru realizatorów zadań publicznych lub różnicowanie dostępu do realizacji zadań publicznych. Wzory stosowanych ofert wynikają wprost z Rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań. Oznacza to, że nie ma możliwości dowolnego

kształtowania wzorów poszczególnych wniosków oraz pozostałych dokumentów niezbędnych przy realizacji zadania publicznego.

6. Rekomendacje z obszaru polityki senioralnej, w tym dotyczące zakładania i prowadzenia klubów seniora w ramach projektu „Kluby seniora na start” oraz zapisy ujęte w dokumencie o nazwie „Polityka senioralna Miasta Sosnowca na lata 2021-2027” nie dotyczą Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, którego ramy wyznacza art. 5a ust. 4 ustawy o działalności o pożytku publicznego i o wolontariacie.

z up. Prezydenta Miasta
Naczelnik
Wydziału Współpracy z Organizacjami
Pozarządowymi

mgr Paulina Adamus

Stowarzyszenie Aktywne Kobiety

(pieczęć organizacji pozarządowej)

ul. 3 Maja 11, 41-200 Sosnowiec

NIP: 6443093989

FORMULARZ ZGŁOSZENIA OPINII

Projekt uchwały w sprawie:

Programu współpracy Miasta Sosnowca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2025 rok.

Termin zgłaszania opinii do projektu uchwały: **od 12.09.2024 r. do 19.09.2024 r.**

Nazwa organizacji wnoszącej opinię/uwagę:

STOWARZYSZENIE AKTYWNE KOBIETY

Adres ul. 3 Maja 11, 41-200 Sosnowiec

Nr tel: 660 748 534

adres e-mail: sobanska.halina1@gmail.com

Stan zapisu w projekcie uchwały:

Brak zapisów dotyczących wspierania grup nieformalnych obywateli naszego miasta (w tym istniejących i mających w najbliższym czasie powstać klubów seniora) poprzez:

- a) nieodpłatne udostępnianie/ udostępnienie na preferencyjnych warunkach finansowych administrowanych przez miasto lokali na prowadzenie działalności/ spotkania członków/iń tych organizacji nieformalnych (np. sale szkolne, biblioteczne, ośrodków kultury.)
- b) umożliwienie pozyskania finansowania na realizowane przez nich działania (mieszczące się w obszarze działań sfery pożytku publicznego) np. poprzez organizację konkursów grantowych dla NGO-sów wspierających aktywizację społeczną i obywatelską seniorów, w ramach których umożliwiony będzie regranting pozyskanych środków na rzecz grup nieformalnych.

Propozycje zmian zapisu w projekcie uchwały:

Proponujemy dodanie zapisów do §3 Cele, sposób realizacji oraz sposób oceny realizacji Programu w dwóch akapitach: „Wzmacnianie profesjonalnej infrastruktury dla III sektora” i „Wspieranie samoorganizacji obywateli”;

W akapicie: „**Wzmacnianie profesjonalnej infrastruktury dla III sektora**”
informacji, dodanie informacji, że wzmocnienie to dotyczy zarówno organizacji jak i grup nieformalnych, w tym:

1. Umożliwienie organizacjom i grupom nieformalnym wynajęcia na preferencyjnych warunkach lokali użytkowych, stanowiących zasób Miasta, w celu realizacji ich zadań statutowych/ działań z zakresu sfery pożytku publicznego na rzecz mieszkańców Sosnowca.

2. Umożliwienie organizacjom i grupom nieformalnym korzystania z zasobów właściwej komórki organizacyjnej, w tym z sal oraz sprzętu, zgodnie z aktualnie obowiązującym Regulaminem korzystania z zasobów.

Sposób oceny realizacji:

- 1) Liczba organizacji pozarządowych i grup nieformalnych korzystających z wynajęcia na preferencyjnych warunkach lokali użytkowych, stanowiących zasób Miasta, w celu realizacji ich zadań statutowych na rzecz mieszkańców Sosnowca;
- 2) Liczba organizacji i grup nieformalnych wspieranych przez właściwą komórkę organizacyjną.

W akapicie „**Wspieranie samoorganizacji obywateli**” następującego zapisu dotyczącego wspierania (doradczego, organizacyjnego i finansowego) działalności organizacji nieformalnych:

1. Bieżące poradnictwo z zakresu zakładania, działalności i likwidacji organizacji pozarządowych oraz udzielanie pomocy merytorycznej organizacjom i grupom nieformalnym przez pracowników właściwej komórki organizacyjnej.
2. Organizacja warsztatów prowadzonych w ramach projektu obywatelskiego „Pracownia Zajęta”.
3. Wspieranie działalności organizacji oraz grup nieformalnych poprzez obejmowanie patronatem Prezydenta oraz Miasta inicjatyw tych organizacji i grup.
4. Wspieranie organizacji i grup nieformalnych w realizacji ich przedsięwzięć.
5. Wspieranie finansowe grup nieformalnych w realizacji ich przedsięwzięć (działania mieszczące się w obszarze działań sfery pożytku publicznego) przez uruchomienie konkursów grantowych dla NGO-sów wspierających aktywizację społeczną i obywatelską, w ramach których możliwy będzie regranting pozyskanych środków na rzecz grup nieformalnych.

Sposób oceny realizacji:

- 1) Liczba nowopowstałych organizacji pozarządowych i grup nieformalnych;
- 2) Liczba funkcjonujących w roku obowiązywania Programu organizacji i grup nieformalnych, według stanu na 31 grudnia;
- 3) Liczba udzielonych porad z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych i grup nieformalnych;
- 4) Liczba warsztatów przeprowadzonych w ramach projektu obywatelskiego „Pracownia Zajęta”, liczba osób, które wzięły w nich udział;
- 5) Liczba patronatów Prezydenta oraz patronatów Miasta udzielonych organizacjom i grupom nieformalnym;
- 6) Liczba przedsięwzięć wspieranych przez jednostki miejskie, forma i/lub wysokość udzielonego wsparcia;
- 7) Liczba inicjatyw podejmowanych przez organizacje w ramach inicjatywy lokalnej.
- 8) Liczba przedsięwzięć grup nieformalnych wspieranych w ramach regrantingu, forma i/lub wysokość udzielonego wsparcia;

Uzasadnienie:

Wspieranie samoorganizacji obywateli to jeden z celów planu. Nie wszyscy jednak obywatele, którzy chcą się zrzeszać są gotowi na to by prowadzić organizacje formalne. Dotyczy to szczególnie osób starszych, dla których formalności związane z prowadzeniem organizacji zarówno rejestrowanej/ jak i nierejestrowanej przekraczają ich kompetencje, a które jednak mają ogromną potrzebę nawiązywania relacji i działań jako część większej, choć niekoniecznie formalnej grupy. W naszym mieście, które jest najszybciej starzejącym się miastem regionu, takich osób przybywa z roku na rok. W 198 tys. Sosnowcu, osoby 60+ stanowią ok. 60 tys. mieszkańców. W mieście działają Dienne Domy Pomocy Społecznej, Uniwersytety Trzeciego Wieku, Rada Seniorów, organizacje pozarządowe i 17 klubów seniora. Te pierwsze zapewniają dzienną opiekę osobom starszym, schorowanym; Uniwersytety Trzeciego Wieku mają charakter elitarny i relatywnie trudno dostępne; zwłaszcza dla słabiej wykształconej części osób 60+. Ofertę dla seniorów uzupełniają organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz seniorów, proponując warsztaty i kursy, często na rzecz swoich członków, ale ich aktywność jest ograniczona do określonego obszaru, np. kultury, wypoczynku. Badania przeprowadzone przez Stowarzyszenie Aktywne Kobiety wskazują, że spośród deficytów, jakie wykazuje senioralna populacja, do tych, które ograniczają wykorzystanie ich potencjału obywatelskiego i udział w partycypacji społecznej należą: niewielki stopień zaangażowania w życie publiczne, brak dostosowanej oferty obywatelsko-edukacyjnej, niewielka liczba inicjatyw, w jakie mogą się zaangażować, niskie kompetencje społeczne, niewystarczająca wiedza dotycząca narzędzi i rozwiązań partycypacyjnych, niskie kompetencje cyfrowe, poczucie marginalnej pozycji w społ. lokalnej, deficyty w osobistych kompetencjach oraz kontaktach międzyludzkich pogłębiające alienację osób starszych w społ. lokalnej. Powoduje to, że seniorzy rzadko uczestniczą w konsultacjach społecznych, nie angażują się w grupy nieformalne dla załatwienia ważnego dla nich problemu, nie składają projektów do budżetu obywatelskiego i w nieznacznym stopniu uczestniczą w głosowaniu na te projekty (słabe kompetencje cyfrowe), a ponadto nie mają wiedzy nt. możliwości uczestnictwa w głosowaniu na inicjatywy obywatelskiej, nie potrafią sporządzić wniosku aplikacyjnego dla swojej organizacji. Jediną ich aktywnością jest udział w wyborach na różnych szczeblach władzy krajowej, czy lokalnej. Dlatego tak istotne jest prowadzenie działań edukacyjnych i aktywizujących, zwiększających świadomość i wiedzę seniorów na temat sposobów partycypacji obywatelskiej i wpływania na kształt rzeczywistości, która ich otacza. Wychodząc naprzeciw potrzebom seniorów sosnowieckich Stowarzyszenie Aktywne Kobiety i Fundacja Medeina, założyły w ramach realizowanych projektów- 7 Klubów seniora, działających jako samorząd senioralny- tzn. kluby same się finansują, organizują swoją działalność, podejmują inicjatywy na rzecz członków swojej grupy i senioralnej społeczności miasta. Ponieważ Kluby Seniora są zlokalizowane w pobliżu miejsca zamieszkania, stanowią najbardziej dostępną formę aktywizacji osób starszych, a ich rozwój jest szansą na zwiększenie obecności seniorów w życiu wspólnoty. Członkostwo w nich wpływa na ich rozwój, integrację, umiejętności społeczne i osobiste, zaspakajanie potrzeb, aktywność społeczną. Obecnie w Sosnowcu działa 17 Klubów Seniora, (w tym 3 utworzone przez gminę ze środków Senior +). Skupiają one ok. 700 seniorów. Liczą 25-50 osób każdy. Założone przez Wnioskodawcę i Fundację Medeina Kluby (7) spotkają się: w pomieszczeniach przykościelnych (2), instytucjach miejskich (2), spółdzielni mieszkaniowej (1), w lokalu NGO (2). Prowadzą działalność w zakresie edukacji zdrowotnej, kulturalnej, integracji, rozwijania kontaktów towarzyskich, wzajemnej pomocy i wspierania się, pobudzania zainteresowań, przeciwdziałania samotności i wykluczeniom. Jednak funkcjonujące w mieście Kluby Seniora, dla prawie 60 tys. populacji osób 60+, w niewielkim stopniu zaspakajają ich potrzeby, a wielu seniorów cały czas podejmuje próby zrzeszania się. Dlatego też zapotrzebowanie na tworzenie kolejnych Klubów Seniora jest ogromne. W ramach projektów realizowanych przez Stowarzyszenie Aktywne Kobiety powstało 7 klubów seniora a 7 kolejnych powstanie do końca 2024 roku w ramach kolejnego grant). Większość z klubów boryka się z podobnymi problemami i które sprawiają, że kluby rozpadają się po pewnym czasie lub ich działania ograniczają się do spotkań we własnym gronie przy kawie i

herbacie a nie do aktywnych działań społecznych i obywatelskich, z myślą o których powstały, a które są możliwe do ograniczenia dzięki wprowadzeniu wskazanych wyżej zmian do programu współpracy Miasta Sosnowca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2025 rok. Wspomniane bariery to:

- Brak lokali, które mogą być udostępnione nieodpłatnie/ za symboliczną złotówkę na spotkania klubowe.
- Brak wsparcia finansowego dla klubów i możliwości pozyskiwania przez nich środków na działalność.
- Niewystarczające doświadczenie Liderów zainteresowanych prowadzeniem Klubów w działalności na rzecz seniorów, a także ograniczone kompetencje społeczne, organizacyjne i obywatelskie, ponieważ w większości nigdy wcześniej takiej aktywności nie prowadzili, a teraz "chcą spróbować".
- Brak zapisów w Programie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi o wspieraniu senioralnej populacji miasta.
- Brak wsparcia dla seniorów w zakresie wzmocnienia kompetencji obywatelskich, umożliwiających im wpływanie na podejmowanie decyzji w sprawach dla nich ważnych, dotyczących warunków życia w mieście.

Zdiagnozowane ograniczenia wymagają rozwiązań systemowych - w skali miasta i projekt prowadzony przez Stowarzyszenie podejmuje te rozwiązania, wśród nich propozycje złożone w konsultacjach Programu Współpracy Miasta z NGO. Są to m.in.:

- zmiana zarządzenia Prezydenta Miasta Sosnowca z 12.03.2024 w sprawie ustalenia minimalnych stawek oraz zasad najmu pomieszczeń znajdujących się na terenie szkół i placówek oświatowych, w celu stworzenia Klubom Seniora możliwości nieodpłatnego lub za symboliczną złotówkę, korzystania z pomieszczeń w szkołach, dla których organem założycielskim jest gmina.
- wprowadzenie do Programu Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi zapisów umożliwiających finansowe wspieranie klubów (np. miejskie konkursy dla NGO z możliwością regrantingu).
- wprowadzenie do Programu Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi zapisów o udostępnianiu grupom nieformalnym prowadzącym, działalność społeczną (w tym klubom seniora), pomieszczeń w szkołach, na zasadach jak dla organizacji pozarządowych i klubów sportowych (tj. ze zniżką do 99%)
- zwiększenie dostępności do informacji o miejscu i działalności klubów, tak by zainteresowani mogli skorzystać z nich (Stowarzyszenie aktualizuje Informator o Klubach Seniora działających w Sosnowcu).

- Uwagi

Do formularza dołączam wyniki diagnozy potrzeb przeprowadzonej przez zespół ekspercki wśród przedstawicieli/ek sosnowieckich klubów seniora, z której wynika, że głównymi bolączkami, z którymi zmagają się grupy nieformalne zrzeszające seniorów/ki, są problemy lokalowe oraz ograniczone możliwości finansowania ich działalności.

Sosnowiec, dnia: 19.09.2024

Imię i nazwisko upoważnionego przedstawiciela organizacji pozarządowej

Wyniki prac Zespołu Ekspertckiego zebrane w formie Raportu z realizacji projektu Kluby Seniora na start”, realizowanego przez Stowarzyszenie Aktywne Kobiety /2021 r.

Jak wspierać kluby seniora w Sosnowcu?

Proces starzenia się ludności i coraz większego udziału osób starszych w ogólnej populacji staje się ogromnym wyzwaniem dla prowadzenia polityki senioralnej i wymaga kształtowania odpowiednich działań skierowanych na tę grupę ludności. Dotyczy to szczególnie samorządu terytorialnego. W obszarze działań skierowanych do seniorów funkcjonowanie samorządu pozwala, uwzględniając ograniczenia związane z procesem starości, dopasować zakres i sposób realizacji usług do potrzeb, a także wypróbować szerszą paletę innowacyjnych rozwiązań. Dla wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego, tkwiącego w ludziach starszych, ważne jest rozwijanie i wzmacnianie aktywności seniorów na różnych polach działalności: edukacyjnej, społecznej, obywatelskiej, wolontariatu. Wśród rozwiązań wspierających tę aktywność istotną rolę przypisuje się klubom seniora.

W Sosnowcu wspieranie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym określono jako Cel 1 Polityki Senioralnej Miasta, przyjętej **UCHWAŁĄ NR 670/XXXVIII/2021 RADY MIEJSKIEJ W SOSNOWCU z dnia 25 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia Polityki Senioralnej Miasta Sosnowca na lata 2021-2027.**

Wśród priorytetów, służących wspieraniu realizacji aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym, w Polityce Senioralnej wymienia się: „Tworzenie warunków i rozwój działań wspierających aktywność społeczno-kulturalną i obywatelską osób starszych” (Priorytet 1.2), wskazując jako kierunek (K.1:2.3.) „Wspieranie istniejących i nowopowstających form aktywizacji osób starszych, szczególnie klubów seniora, działających w dzielnicach miasta”. Jako wskaźniki realizacji tego celu przyjęto liczbę utworzonych klubów seniora oraz liczbę osób starszych, uczestniczących w klubach, podkreślając tym samym rolę klubów seniora w aktywizacji osób starszych.

W Sosnowcu od 2019 r. obserwuje się gwałtowny proces rozwijania się samoorganizacji senioralnej, przejawiający się w podejmowaniu przez sosnowieckich seniorów inicjatyw na rzecz tworzenia klubów seniora. To właśnie w 2019 r. w ramach projektu „Współ w Zespół. Aktywni obywatele Sosnowca 60+”, realizowanego przez Fundację Wspierania Rozwoju Medeina, powstały trzy kluby seniora. Działania te kontynuowało w 2021 r. Stowarzyszenie Aktywne Kobiety w ramach projektu „Kluby seniora na start” przygotowało lokalnych liderów do utworzenia czterech klubów seniora i wsparło tę inicjatywę.

Obecnie na terenie miasta działa 13 klubów seniora, dwa stowarzyszenia senioralne: Aktywny Senior i Senior Silver, dwa koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. W ramach Programów Aktywności Lokalnej w trzech dzielnicach miasta działają kluby mieszkańców, w których większość uczestników stanowią osoby starsze.

Kluby seniora w Sosnowcu powstają w ramach projektów realizowanych przez Gminę, jako inicjatywy mieszkańców, przy wsparciu organizacji pozarządowych, a także jako koła organizacji ogólnopolskich (Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów), przy spółdzielniach mieszkaniowych.

Kluby powołane w ramach projektów gminnych funkcjonują w pomieszczeniach Gminy; działające przy spółdzielniach mieszkaniowych swoją siedzibę mają w zasobach lokalowych spółdzielni, przeznaczonych na działalność statutową; koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów wynajmują pomieszczenia i ponoszą koszty ich użytkowania z ogólnopolskich składek. Tymi sprzyjającymi możliwościami lokalowymi nie dysponują kluby seniora powstające z inicjatywy mieszkańców, przy wsparciu organizacji pozarządowych. Ograniczone zasobami finansowymi nie mają możliwości wynajmu lokalu, a nieodpłatne użyczenie pomieszczeń jest przywilejem tylko nielicznych z nich, np. jeden z siedmiu klubów utworzonych w ramach projektów otrzymał propozycję nieodpłatnego korzystania z lokalu w biurze poselskim, kolejne dwa, wskutek braku gminnych pomieszczeń w dzielnicy, znalazły pomieszczenia w domach parafialnych w dzielnicy (jeden w formie odpłatnej). Był i epizod lokalowy klubu, który po krótkim okresie korzystania z czytelni Biblioteki Publicznej, usytuowanej w dzielnicy, utracił możliwość korzystania z pomieszczeń bibliotecznych na działalność klubową. Spotkania pod chmurką nie zraziły członków, a nawet zainspirowały do przyjęcia nazwy klubu "Pod chmurką".

Jak wskazują badania przeprowadzone wśród liderów klubów seniora założonych z ich inicjatywy i przy wsparciu organizacji pozarządowej, brak lokalu to jeden z podstawowych problemów, z którymi mierzą się kluby seniora powstałe z inicjatywy mieszkańców. Pozostałe to: stworzenie możliwości pozyskiwania grantów na działalność klubową, opracowanie prostego formularza grantowego zrozumiałego dla seniorów, wprowadzenie do Programu Współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi zapisów o finansowym wspieraniu projektów na rzecz tworzenia i prowadzenia klubów seniora (zapisy te zawarte są w Polityce Senioralnej Sosnowca).

Aby nie zniweczyć działań podjętych przez seniorów na rzecz rozwoju samoorganizacji senioralnej w Sosnowcu, niezbędne jest opracowanie **Gminnego Programu Wspierania Klubów Seniora**.

Dla realizacji tego celu, w ramach projektu „Kluby seniora na start”, powołano **Zespół Ekspercki**.

Członkiniami Zespołu Eksperckiego były aktywistki miejskie, koordynatorki projektów na rzecz seniorów i projektów międzypokoleniowych, socjolożki, ekspertki ds. ewaluacji, innowacyjności oraz grup ze specjalnymi potrzebami, autorki innowacji społecznych.

W spotkaniach Zespołu Eksperckiego, uczestniczyły także przedstawicielki sosnowieckiej Rady Seniorów, klubów seniora, działających na rzecz seniorów.

Zespół przygotował i przeprowadził badania ankietowe wśród liderów 7 klubów seniora założonych z inicjatywy mieszkańców oraz przeanalizował opracowane przez liderów analizy SWOT klubów.

Wyniki analiz i badań zostały zebrane w formie Raportu, który zawiera rozwiązania rekomendowane na rzecz wspierania klubów seniora, wraz z uzasadnieniami.

Raport został zaprezentowany uczestniczącym w projekcie przedstawicielom sosnowieckiej Rady Seniorów, liderom klubów seniora.

Poniżej rozwiązania na rzecz wspierania klubów seniora, rekomendowane przez Zespół Ekspertki.

1. Rekomendacje w zakresie rozwiązań lokalowych:

- **Wspierać tworzenie i działalność klubów seniora przez nieodpłatne/niskopłatne udostępnianie klubom pomieszczeń gminnych szkół podstawowych na spotkania klubowe.**

Uzasadnienie

Szkoły podstawowe funkcjonują w każdej dzielnicy/osiedlu. Zazwyczaj są dobrze zlokalizowane – w centrum osiedla. Pomieszczenia szkolne w godzinach popołudniowych nie są użytkowane, stoją puste. Tymczasem świetlice lub jadalnie szkolne mogłyby być udostępniane nieodpłatnie/ za symboliczną złotówkę na senioralne spotkania klubowe. Koncepcja nieodpłatnego/za symboliczną złotówkę, udostępniania pomieszczeń szkolnych na działalność klubów wymaga organizacji w skali całego miasta, gdyż dotyczy wszystkich dzielnic, zwłaszcza że Zarządzeniem Prezydenta szkoły mogą udostępniać pomieszczenia tylko odpłatnie, według przyjętej stawki, dlatego takie rozwiązanie wymaga zmian w uchwale.

- **Wypracować ze spółdzielniami mieszkaniowymi, wspólnotami, innymi właścicielami lokali zasady udostępniania lokali na działalność klubów seniora, na warunkach nieodpłatnych/preferencyjnych, w sytuacji braku gminnych możliwości lokalowych w dzielnicy/osiedlu.**
- 2. Pozyskiwanie grantów na działalność klubów seniora w ramach konkursów miejskich.**

Rekomendacje

Opracować procedurę regrantingu, by stworzyć klubom seniora możliwość pozyskiwania środków w ramach konkursów gminnych.

Uzasadnienie

Kluby seniora nie mają możliwości pozyskiwania grantów na działalność, gdyż nie mają osobowości prawnej. Wyłonienie operatora środków, który przekazywałoby je aplikującym klubom na zasadzie regrantingu, dałoby klubom możliwość pozyskiwania środków na działalność klubową.

3. Elektroniczny generator wniosków, za pośrednictwem którego wnioskodawcy składają swoje aplikacje, jest za trudny dla senioralnych organizacji pozarządowych.

Rekomendacje

Opracować przyjazny seniorom formularz wniosku aplikacyjnego w wersji elektronicznej/papierowej, jednocześnie przy pomocy Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych wspierać kompetencje cyfrowe seniorów w zakresie wypełnienia elektronicznego wniosku aplikacyjnego.

Uzasadnienie

Generator wniosków, za pośrednictwem którego wnioskodawcy składają aplikacje, jest dla organizacji seniorskich za trudny. Ponadto wielu seniorów nie korzysta ze sprzętu informatycznego (internetu), więc nie ma możliwości przygotowania wniosku w wersji elektronicznej. Dlatego przygotowanie dla seniorów uproszczonego formularza wniosku aplikacyjnego w wersji elektronicznej/ papierowej jest niezbędne. Stowarzyszenie przygotowało taki wniosek na bazie wniosku do Budżetu Obywatelskiego.

4. W Programie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi brak zapisów nt. wspierania aktywności społecznej seniorów, co skutkuje brakiem gminnych konkursów grantowych uwzględniających takie zadania.

Rekomendacje

Uzupełnić zapisy Programu Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi o zadanie wspierania aktywności społecznej seniorów poprzez tworzenie i prowadzenie klubów seniora.

Uzasadnienie

W Polityce Senioralnej Sosnowca wśród realizatorów wskaźników aktywności osób starszych wymienia się sosnowieckie organizacje pozarządowe. Oznacza to, że wspieranie aktywności społecznej seniorów powinno mieć odzwierciedlenie w Programie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi, tak by organizacje mogły te zadania podejmować. Tymczasem w Programie brak zapisów umożliwiających sosnowieckim organizacjom pozarządowym realizację tego celu/priorytetu. Należy więc uzupełnić zapisy Programu Współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi o formy wspierania aktywności społecznej seniorów przez:

- a) tworzenie warunków dla rozwoju aktywności społecznej osób starszych,
- b) podejmowanie działań na rzecz aktywności społecznej seniorów, między innymi poprzez rozwój i promocję wolontariatu senioralnego,
- c) podejmowanie działań na rzecz edukacji ustawicznej seniorów oraz rozwoju samoorganizacji seniorów – klubów seniora zakładanych i prowadzonych przez seniorów.

W ramach działań ukierunkowanych na wspieranie aktywności seniorów,
Stowarzyszenie Aktywne Kobiety będzie kontynuowało projekty, wspierające
samoorganizację seniorów w postaci Klubów Seniora.

Robert Szalek